

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

§. 1. An in contractibus æquivocare, vel fictè jurare liceat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

CAPUT IV.

De Iuramento Iudiciali.

1. **T**ria hic discutienda propono, (cetera enim huc spectantia, vel sparsim in toto tractatu satis habentur, vel propria sunt fori externi, quae videri possunt apud Laym. *hic*, Doctoresque ab ipso citatos.) Primum, An in contractibus aequivocare homini liceat, huc enim id redit, cum contractus & publici sit fori, & initium juris. Secundum, an liceat aequivocare aliis à reo, v.g. testi. Tertium, an ipsi reo.

§. I. An in contractibus cum iuramento aequivocare, vel se iurare liceat.

1. **C**ertum est neutrum licere, idque sub gravi culpa, si inde notabile damnum alteri injuste nascatur; cerūque est, ut saepius supra per occasionem dixi, iurantem debere omnia damna ob causam sui iuramenti dolosi alteri obvenientia refarcire: ita Sayr. in clavi. lib. 5. cap. 4. & passim Doctores. Ratio est manifesta quia tunc contra iustitiam agitur, dum socius deluditur.

2. Dixi primum (notabile) si enim leve, levis erit & culpa. Ita Sanch. lib. 3. in dec. c. 7. n. 1. Bonac. d. 4. de iur. g. 1. p. 12. a n. 7. & 8. Huc, quia dolose in contractu iurans, semper in iudicio habebitur, ac si verè iurasset, quia forum externum solum considerat ipsa externa iuramenti verba: idè ex hoc capite difficulter notabile damnum, alteri fiet, unde graviter peccetur. Propter eandem rationem (ut id hac occasione innuam, quod mox disputabo distinctius) idem erit coram Superiore, quidquid contra sentiat Cast. rom. 3. in 1. 4. de iur. d. 1. p. 8. n. 5. fin. nec enim graviter Superioris potestas offenditur, modò falsum non iuretur, & modò ut verum in foro externo iuramentum habeatur.

3. Dixi secundum (injustè) si enim iustè, ad iustam, v.g. compensationem sic iurares, mortaliter non delinqueres, immò nec venialiter, si causa aequivocandi adesset, ut ex superioribus patet. Ratio est, quia tunc nec contra Religionem peccas, nec contra iustitiam: si quidem, data aequivocatione, Deum verè cum falsitate non invocas, & nullo supposito damno, nullam proximo injuriam inferis.

4. Hinc in contractu promissionis sive liberalis, sive onerosae in contractu mutui, sponsalium, venditionis, emptionis, &c. si quis contraheret cum iuramento aequivoco, vel ficto, iustam habens causam sic suis rebus, sine alterius injusto damno, consulendi; immunitas esset à culpa, cum nil committeret contra Religionem, vel iustitiam, immò nec contra fidelitatem, iusta existente causa simulationis.

§. II. An in Iudiciis aequivocare cum iuramento aliis à reo liceat.

1. **C**onveniunt Doctores non licere, si iudex aggrè interroget. Ratio communis, & vera est, quia ob bonum publicum testes tenentur parere suo Superiori; qualis est legitimus Iudex. Quando autem testis legitime interrogari dicendus sit, non est huius loci, colligitur tamen ex mox dicendis, & fuse Sanch. in conf. lib. 6. cap. 3. d. 36. & cap. 5. d. 5. de Lugo rom. 2. de iust. d. 40. sect. 1. num. 8. alique. Si verò non legitime procedat, vel quod in idem recidit, Iudex legitimus non est, licere cuilibet uti aequivocatione, conveniunt item omnes, quia tunc Superior non est, ad eoque non necessariò illi parendum. Ita Sanchez, de Lugo, Cast. mox citandi, & passim.

2. Hinc testis interrogatus à iudice de occulto crimine alicujus, vel de crimine, de quo non tenetur testificari, ut quia, v.g. notabile damnum sibi sequeretur:

Sanchez lib. 3. in dec. c. 13. n. 1. Castro Pal. rom. 3. tr. de iur. d. 1. p. 1. num. 1. & passim. Hinc si quid iurasti humani, nam de voto, vel iuramento Deo praestito dicemus mox infra, c. 1. §. 4. tuus haec non obligatur, te mortuo, illud ex vi Religionis observare, etiam si iuraveris pro te, & tuos Successoribus. Ratio est, quia non potest quis contrahere obligationem ex vi iuramenti, nisi habeat intentionem iurandi, de quo etiam iuramenti nunquam habuit intentionem iurandi: at Successor nunquam habuit intentionem iurandi, ergo, &c. unde vides rectè ab authoribus obligationem iuramenti appellari personalem.

3. Dixi (ex vi Religionis) nam ex alio vinculo potest contrahere obligationem haeres, hoc autem solè vel ratio contractus, vel ratio statuti. Prioris exemplum est: Si tu equum cum iuramento vendidisti Petro acceptanti, & equo nondum consignato, tu moriari, tu haeres: equum consignare Petro debebis, non ex vi iuramenti, quia nunquam tuus haeres iuravit, sed ex vi contractus emptionis, & venditionis: obligatio enim, seu ius contractus, cum sit fundatum in iure acquisitò à parte, sique obligatio iustitiae, ad Successores non transmittitur. Idem dicendum in omnibus iuramentis acceptatis ab alio, ex quibus alteri ius iustitiae acquiritur. Exemplum posterioris est: Si sit in Civitate lex solvendi gabellas, tuusque Pater promiserit cum iuramento eas solvere, eo defuncto, tu non ex vi Religionis, sed ex vi legis, & statuti universalis solvere debebis, etiam si Pater tuus non iuraverit, ut ex se constat.

4. Atque hinc fit, ut, si in aliquo casu solum urgeat ius iuramenti, nihil debeat tuus haeres. Ita idem ibid. v.g. cum iuramento extor per metum latroni, vel usurario acceptanti promissisti pecuniam, te mortuo: non obligatur haeres tuus solvere, quia non obligatur ex vi iuramenti, ut dictum est, nec ex vi statuti, quia nullum statum invenitur, per quod obligetur latronibus, & usurariis pecuniam erogare; nec denique ex vi contractus, quia nullum ius iustitiae acquirit latro, vel usurarius in pecuniam alienam.

5. Dices, si quis Deo iuraret, se velle dare pauperi stipendium, v.g. aurocorum, deberet haeres, eo defuncto, etiam elemosinam erogare, &c. tamen Testator solo vinculo Religionis tenebatur.

Respondet Sanch. ibid. num. 3. id ita esse, quia Deus illi votum, vel iuramentum sibi factum ad utilitatem pauperis acceptavit, ut pars contrahens: quare praeter vinculum Religionis, adest ratio contractus, atque adeo iustitiae.

6. Non placet haec responsio Castro Palagio, quia non apparet, nisi gratis dicatis, adest talis contractus, seu Deum hic se habere ut contrahentem, & acceptantem, idè docet id esse, quia ius Canonicum, & Civile statuit hereditatem à Successore non adiri, nisi sub conditione exequendi vota, & iuramenta realia defuncti, quae non sunt per iuramentum extorta: Quod autem id statuerint iura probat ex aliquibus textibus c. licet de voto, c. si haeres, de testamento: & praecipue ex c. ex parte, de Consensu, ubi id expresse deciditur: & clarè in l. 2. ff. de pollicitationibus, ubi: Qui decimam partem bonorum vorit, si decesserit ante iuramentum, haeres eius hereditario nomine decimis obligatus esse: Poti enim obligationem ad haerem transire capit. Aliqua huc pertinentia adduntur, cum de voto, infra, cap. 11. §. 4.

7. Quoad posterius, breviter dic, certam esse sententiam; obligationem, quam contrahit, iurans servandi ius iuramentum, (nisi contrarium expressum fuerit in iuramento) contrahere etiam & servandi tuo haeredi, seu Successori. Si, v.g. iuravit quis fidelitatem Regi, hoc mortuo, ejus Successori eandem fidelitatem sine novo iuramento debet. Ita Layman. lib. 4. tract. 3. cap. 10. num. 5. & passim. Ratio, praeter multos textus, est, quia Successor substituit ipse omnia iura eius, qui praecessit, seu eius, cuius est haeres.